

TIẾT 51+52:

THỰC HÀNH TIẾNG VIỆT

KHỞI ĐỘNG

VƯỢT CHƯỚNG NGẠI VẬT

G Ò M C Ó O 6 C H Ữ C Á I

VƯỢT CHƯỚNG NGẠI VẬT

1

Đ A N G H Ì A

2

N H Â N H Ó A

3

C Ắ M G I Á C

4

T Í N H T Û

5

D A N H T Û

6

Ă N D Ụ

H

Ó

A

N

D

Ụ

6 6 6 6 6 6

**Câu 1. Các từ: chân tử, chân mây, chân trời,
chân bàn là từ gì?(6 kí tự)**

QUAY VỀ

Câu 2. Những câu thơ sau sử dụng biện pháp tu từ nào?

*“Cả công trường say ngủ cạnh dòng sông
Những tháp khoan nhô lên trời ngẫm nghĩ
Những xe ủi, xe ben sóng vai nhau nằm nghỉ”*.(6 kí tự)

[QUAY VỀ](#)

7 7 7 7 7 7 7

Câu 3. Điền từ thích hợp vào chỗ trống: Câu văn “Trời nắng giòn tan.” đã để làm sử dụng kiểu ẩn dụ chuyển đổi ..... để làm câu văn thêm sinh động và hấp dẫn.(7 kí tự)

[QUAY VỀ](#)

6 6 6 6 6 6

Câu 4. Xác định từ loại của các từ sau: xanh xanh, tươi tắn, rục rĩ, nhỏ nhỏ. (6 kí tự)

[QUAY VỀ](#)

6 6 6 6 6 6

Câu 5. Điền từ còn thiếu vào câu sau: .... là những từ dùng để gọi tên các sự vật, hiện tượng, khái niệm. (6 kí tự)

[QUAY VỀ](#)

4

4

4

4

Câu 6. Điền từ còn thiếu vào chỗ trống: ....gọi tên các sự vật, hoặc hiện tượng này bằng tên sự vật, hiện tượng khác có nét tương đồng với nhau có tác dụng nhằm tăng sức gợi hình, gợi cảm.(4 kí tự)

QUAY VỀ

ừ “
g t
đổi

Từ “bàn tay” trong ví dụ trên dùng để chỉ người lao động; ở đây nhà thơ đã lấy cái bộ phận để thay thế cho cái toàn thể. Đó chính là một trong những dấu hiệu để nhận biết biện pháp tu từ hoán dụ.

tiết – Hoàng Trung (ông)

**HÌNH THÀNH KIẾN
THỨC**

I. HOÁN DỤ:

1. Nhận biết hoán dụ:

Đọc hai dòng thơ sau, chú ý hình ảnh hoán dụ trong câu thơ. Từ nào được dùng với nghĩa hoán dụ?

*Áo chàm đưa bóng
Cầm tay nhau biết nói gì hôm nay*

Ở đây, áo chàm được dùng với nghĩa hoán dụ, chỉ những người dân Việt Bắc với trang phục chàm.

Quan hệ giữa trang phục với người mang trang phục đó được coi là quan hệ tương cận (gần nhau). Ngoài ra, quan hệ tương cận có thể là quan hệ toàn thể - bộ phận, vật chứa - vật được chứa, sự vật - chất liệu...

2. Khái niệm:

Gọi tên sự vật,

Nó Hãy tìm các câu thơ có sử dụng phép
hoán dụ mà em biết?

Hoán dụ

Bằng tên một sự
vật, hiện tượng,
khái niệm

tăng sức gợi
hình, gợi cảm
cho sự diễn đạt.

gần
năm

*Một cây làm chẳng nên non
Ba cây chụm lại nên hòn núi cao.*
(Ca dao)

Lấy cả
gọi
tượng.

*Ngày Huế đổ máu
Chú Hà Nội về
Tình cờ chú cháu
Gặp nhau hàng bè.*
(Tố Hữu)

Lấy dấu hiệu
sự vật để gọi sự
vật;

có

Lấy một bộ phận
để gọi toàn thể;

in tình
Chí Minh

chứa

để gọi vật
bị chứa đựng;

ẨN DỤ

HOÁN DỤ

Giống nhau

Gọi tên sự vật, hiện tượng này bằng tên sự vật, hiện tượng khác

Người cha mái tóc bạc
Đốt lửa cho anh nằm

Ẩn dụ có gì giống và khác với hoán dụ?
Cho ví dụ minh họa.

Điểm khác biệt:

- vật chứa đựng - vật bị chứa đựng

- hình thức

- cách thể hiện

- phẩm chất

- cảm giác

Nhớ ông cụ mắt sáng ngời
Áo nâu, túi vải, đẹp tươi lạ thường.

II. LUYỆN TẬP:

Bài tập 1/SGK T99.

a. **Nhắm mắt xuôi tay:** ý chỉ cái chết nhẹ nhàng, thanh thản.

Bài tập 1/SGK T99.

b. *Mái nhà tranh, đồng lúa chín* → thay thế cho quê hương, làng mạc, ruộng đồng nói chung.

Bài tập 1/SGK T99.

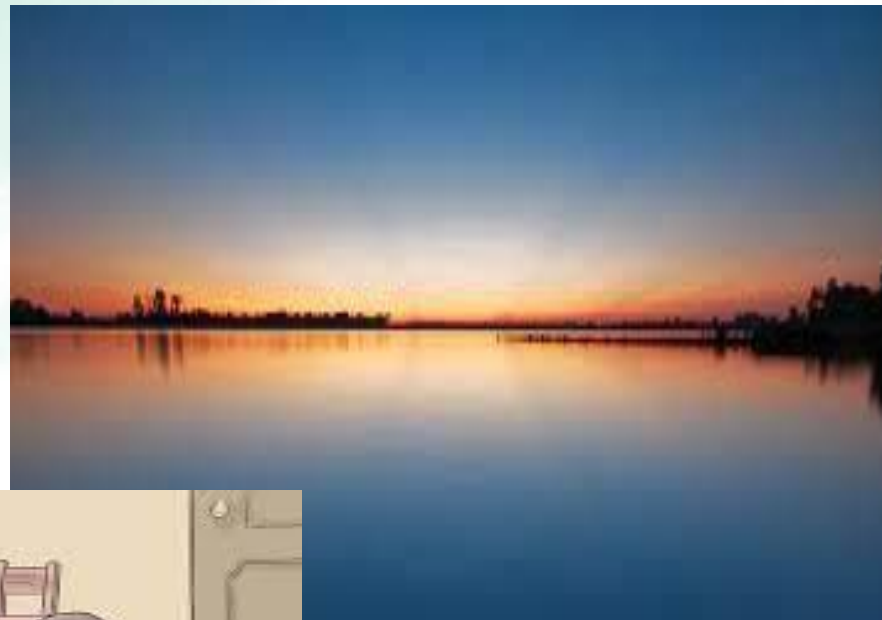
c. *Áo com cửa nhà* → nói đến của cải vật chất, những thứ tốt đẹp mà người tốt, hiền lành xứng đáng được hưởng.

Bài tập 2/SGK T100.

a. - Biện pháp tu từ so sánh, ví khoảng cách giữa *Đời cha ông* với *đời tôi* cũng xa như *con sông* với *chân trời*.

→ Tác dụng: Tác giả muốn diễn tả ý: giữa các thế hệ luôn có những khoảng cách.

Bài tập 2/SGK T100.

b. - Biện pháp tu từ nhân hóa: gậy tre, chông tre **chống lại** sắt thép quân thù; Tre **xung phong** vào xe tăng đại bác.

→ Tác dụng: tăng tính gợi hình, gợi cảm, làm cho câu văn thêm sinh động, hấp dẫn đồng thời nhấn mạnh tác dụng và phẩm chất cao quý của cây tre: tre cũng có những hành động và đức tính giống con người.

Đẽo cày theo ý người ta

Sẽ thành khúc gỗ chẳng ra việc gì

→ Liên tưởng đến thành ngữ: Đẽo cày giữa đường;

→ Ý nghĩa: những người không độc lập, không có chính kiến riêng, luôn bị tác động và thay đổi theo ý kiến người khác thì làm việc gì cũng không đạt được kết quả.

Trò chơi
AI NHANH HƠN

Câu 1. Có mấy kiểu hoán dụ cơ bản?

A

4

B

5

C

6

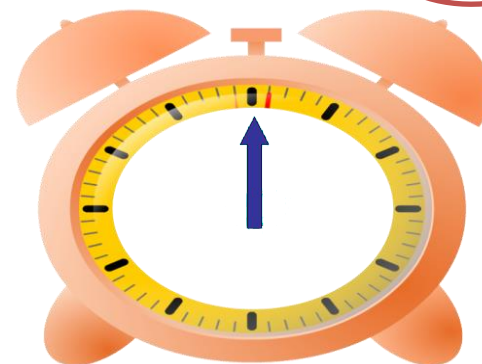

D

7

HẾT GIỜ

Câu 2. Câu “*Vì lợi ích mười năm trồng cây / Vì lợi ích trăm năm trồng người*” sử dụng phép hoán dụ nào?

A

lấy vật chứa đựng để gọi vật bị chứa đựng

B

lấy bộ phận gọi tên toàn thể

C

lấy dấu hiệu của sự vật để gọi tên sự vật

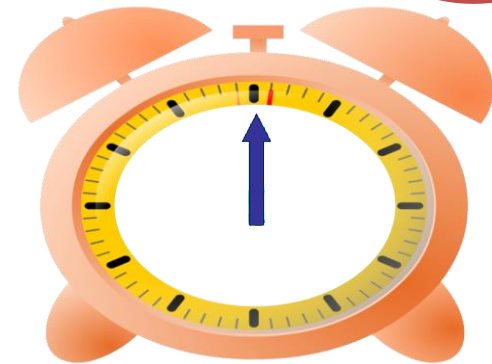

D

Lấy cái cụ thể để gọi tên cái trừu tượng

HẾT GIỜ

Câu 4. Trong câu ca dao, từ “mồ hôi” hoán dụ cho sự vật gì: **Mồ hôi mà đổ xuống đồng/Lúa mọc trùng trùng sáng cả đôi nương chỉ**

A

Người lao động

B

Kết quả con người thu được trong lao động

C

Quá trình lao động nặng nhọc, vất vả

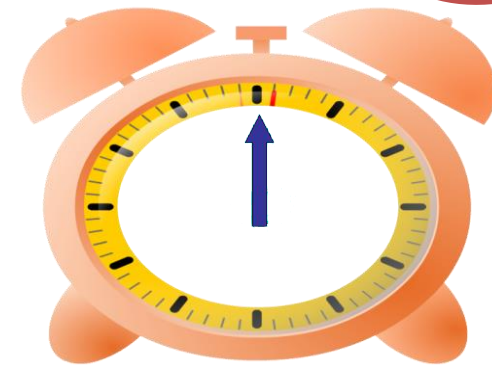

D

Công việc lao động

HẾT GIỜ

Câu 6. Câu thơ sau sử dụng phép hoán dụ nào?

Một trái tim lớn lao đã già từ cuộc đời

Một khối óc lớn đã ngừng sống

A

Lấy dấu hiệu để gọi đối tượng

B

Lấy cụ thể để chỉ trừu tượng

C

Lấy bộ phận để chỉ toàn thể

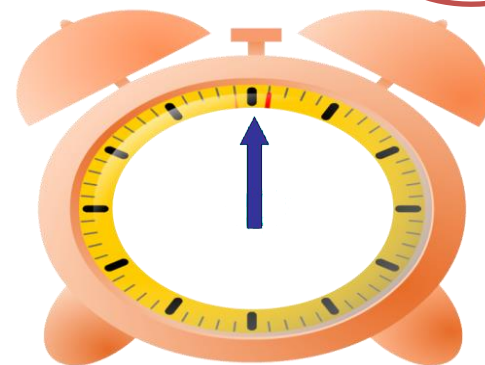

D

Lấy vật chứa đựng để gọi toàn thể

HẾT GIỜ

Câu 7. Câu thơ “Trời xanh quen thói má hồng đánh ghen” thuộc kiểu hoán dụ nào?

A

Lấy cái cụ thể để gọi cái trừu tượng ❌

B

Lấy dấu hiệu của sự vật để gọi sự vật ❌

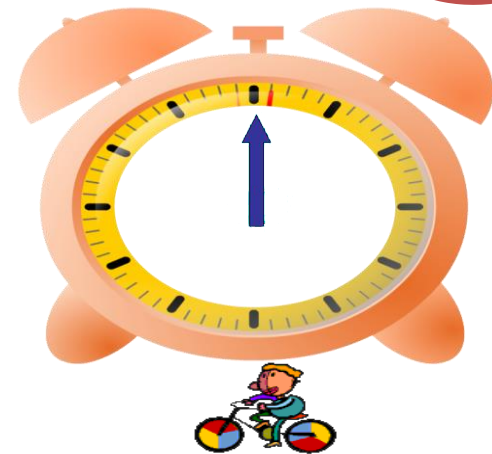
C

Lấy vật chứa đựng để gọi vật bị chứa đựng ❌

D

Lấy bộ phận để gọi toàn thể ✓

HẾT GIỜ

Câu 8. Trong câu “Nó là chân sút cừ của đội bóng” từ “chân sút cừ” sử dụng biện pháp nghệ thuật gì

HẾT GIỜ

A

Ẩn dụ

B

Nhân hóa

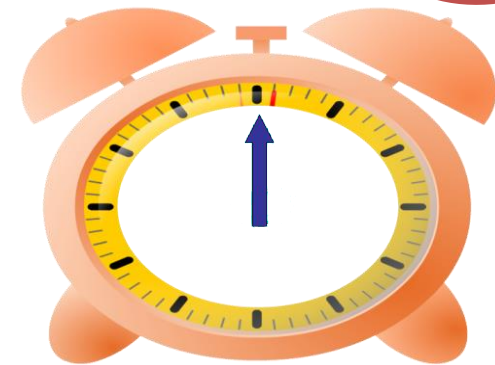
C

So sánh

D

Hoán dụ

Câu 7. Hai câu thơ dưới đây thuộc kiểu hoán dụ nào?

Vì sao? Trái đất nặng ân tình

Nhắc mãi tên người Hồ Chí Minh

A Lấy cái cụ thể để gọi cái trừu tượng

B Lấy dấu hiệu của sự vật để gọi sự vật

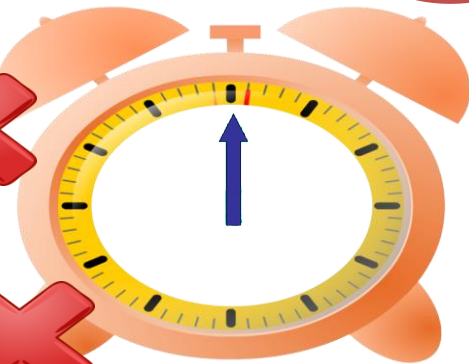
C Lấy vật chứa đựng để gọi vật bị chứa đựng

D Lấy bộ phận để gọi toàn thể

HẾT GIỜ

Câu 9. Tác dụng của hoán dụ là

A

Tăng sức gợi hình, gợi cảm

B

Tăng tính nhạc cho lời văn

C

Nhấn mạnh ý diễn đạt

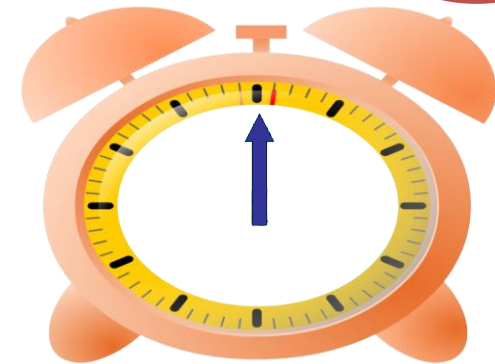

D

Tăng sức gợi cảm

HẾT GIỜ

Câu 10. Trong câu "*Trận Điện Biên Phủ* đã làm *chấn động toàn cầu*" thì cụm từ "*trận Điện Biên Phủ*" được dùng theo biện pháp tu từ nào?

A

Nhân hóa

B

Hoán dụ

C

Ẩn dụ

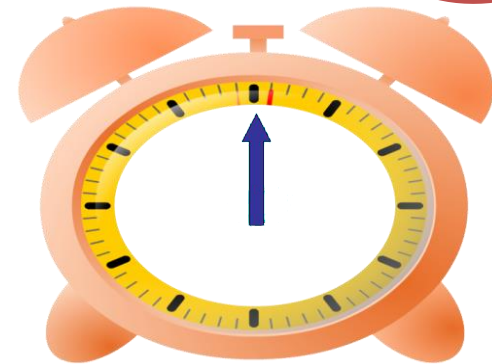

D

Cả A, B, C đều sai.

HẾT GIỜ

VẬN DỤNG

Tre già măng mọc là một thành ngữ quen thuộc. Dựa vào bài “Cây tre Việt Nam”, hãy viết một đoạn văn (5 – 7 dòng) nêu cách hiểu của em về thành ngữ này.

Hướng dẫn viết đoạn văn:

* Về hình thức:

- Đảm bảo số câu, đảm bảo về quy tắc chính tả.
- Đảm bảo hình thức đoạn văn.

* Về nội dung: nêu cách hiểu về thành ngữ “*Tre già măng mọc*”

- Giới thiệu thành ngữ.
- Tre - Măng: Loại cây thường được dùng người Việt Nam để làm những vật dụng trong cuộc sống

Hướng dẫn viết đoạn văn:

- Già - Mọc: Ở đây có nghĩa là những cây già sẽ chết để làm chất dinh dưỡng nuôi cây non mọc lên
- Ý nghĩa thành ngữ:
  - + Vì lớp người trước già đi thì có lớp người sau kế tục, thay thế (lớp này kế tiếp lớp khác, không bao giờ hết).
  - + Tre và măng luôn mọc gần nhau vì thế tre già luôn che chở và bảo vệ măng tránh ánh nắng mặt trời để cho măng lớn và phát triển.
  - + Hình ảnh tre và măng tựa vào nhau và cứ thế cứ thế thế hệ này sẽ tiếp nối thế hệ trước để phát huy.

HẸN GẶP CÁC EM Ở TIẾT
HỌC SÀU NHÉ!

